

Název práce: Deník legionáře Vojtěcha Holana z roku 1920

Autor práce: Martina Štiková

Jméno a příjmení oponenta: Jan Grisa

Aktuálnost zvoleného tématu:

Zkoumání ego-dokumentů z legionářského prostředí se nejen díky 100letému výročí těší poměrně intenzivní pozornosti veřejnosti. V tomto směru chápu téma jako aktuální.

Slovní hodnocení (teoretická a metodologická východiska, kritická analýza, vlastní přínos práce):

Autorka předložila práci, jejímž základním pramenem je ego-dokument. Tento pramen podrobuje vnějšímu a vnitřnímu rozboru, což je typické spíše pro dokumenty starších dějin. Celkový koncept práce je z mého pohledu problematický. Pokud autorka tvrdí, že cílem práce je přiblížit život ruského legionáře a hlavním tématem sibiřská anabáze a cesta legionářů domů, nevidím důvod proč je více, než třetina předkládaného textu tvořena vylíčením historického kontextu na základě kompilace z odborné literatury, bez spolupráce s pramenem. Dále mi není jasné, proč autorka věnuje výraznou část úvodu vydaným legionářským deníkům (bez zřetelného klíče; některá díla, která můžeme pokládat za přínosná vynechává, některá marginální naopak připomíná), bez toho, aby následně jakýkoliv z nich použila ke komparaci, či doplnění informací z pramene.

Samotná práce s hlavním pramenem pak představuje cca pět stran, kdy se autorka nepokouší o kritickou analýzu, interpretaci ani vlastní invenci. Pouze stručně uvede, co se v následné přímé citaci dočteme, přičemž následuje přímá citace z pramene. Právě tato část textu – tedy samotná práce s hlavním pramenem – by přitom zasloužila výrazně větší prostor. Mohla by také sloužit jako ideální prostředek k představení některých nových poznatků, které Holanův deník přináší. Prostým přepisem deníku, který postrádá komparaci s jinými ego-dokumenty (popřípadě odbornou literaturou) dochází u čtenáře k pocitu, že autorka nekriticky přejímá vidění situace tak, jak ji pramen uvádí. Za zamyšlení by stála například citace z deníku, která uvádí, že „[...] Čechoslováci všechny (ruské, pozn. J. G) prostitutky [...] odvezou do své vlasti!“ (s. 23) Tato pasáž se obecně vyjadřuje o ženách, které si legionáři na Rusi našli, jako o ženách „velmi špatné pověsti“. Netvrdím, že tomu tak nebylo, jen mi přijde zarážející, že takové tvrzení není podpořeno jakýmkoliv druhým zdrojem. (Dalibor Vácha se o těchto válečných manželstvích rozepsal v knize, kterou má autorka v použité literatuře a toto stigma nejen, že není pro jeho text dominantní, ale není ani zmíněno; VÁCHA, Dalibor, *Ostrovky v bouři*, Praha 2016, s. 190–196.)

Nejzdařilejší je dle mého soudu část textu věnovaná životu Vojtěcha Holana (s. 18–20). Zde M. Štiková prokázala, že dokáže pracovat s pramenem i literaturou a tyto dva základní elementy historické práce kombinovat. I zde však postrádám snahu komparovat zjištění s jinými zdroji. Jako příklad můžeme zmínit cestu lodi Crook, jejíž trasu autorka přejala z Holanova deníku. Kdyby však využila internetové zdroje, (které opět uvádí v použitých zdrojích), zjistila by, že výpovědi o trase lodi se různí. Opět netvrdím, že trasa, kterou uvádí Holan je nesprávná, ale pokud existuje více variant historické skutečnosti, musí dojít k jejich komparaci a analýze. Obdobně by bylo záhodno při tezi, že by Holan mohl záměrně upravit své datum narození, aby zmátl R-U úřady záhodno zmínit alespoň jeden případ, kdy se tak skutečně stalo. V případě, kdy autorka hovoří o večírcích, kde se vybíralo do invalidního fondu, sice zmiňuje, že platy (předpokládám, že spíše mzdy) vojáků se pohybovaly kolem 3–10 rublů, ale chybí informace, jestli jde o denní, týdenní nebo měsíční „saz-

bu“. Věta, která má čtenáři přiblížit jaký byl poměr vybraných peněz k finanční situaci vojáků, tak nakonec postrádá základní měřítko.

Příkladů, kdy nedošlo k dodržení základních pravidel historické práce je vícero. Nepokládám za potřebné uvádět další. Bohužel musím konstatovat, že práci celkově hodnotím jako nevyváženou. Za hlavní problém považuji absenci komparace s jinými v úvodu hojně citovanými ego-dokumenty a literaturou.

Vlastní přínos práce:

Věřím, že vybraný pramen by po kvalitním zpracování měl přínos k lepšímu poznání (či lépe doplnění poznání) závěrečné fáze činnosti legionářů na Rusi a na cestě do vlasti. V podobě, v níž byl předložen k posouzení, však přináší čtenáři více otázek, než odpovědí.

Práce s prameny a literaturou (aktuálnost, vhodný výběr titulů, citace):

Autorka cituje aktuální literaturu, vhodně vybírá i tituly, které následně správně odkazuje. Problémem však zůstává, že je čtenář seznámen s celou řadou deníků, bez toho, aby tyto byly využity.

Formální náležitosti textu (gramatika a stylistika, grafická úprava):

Neshledal jsem žádné gramatické ani stylistické přešlapy. Grafická úprava je v pořádku. Jediným pochybením jsou indexy poznámek v kurzivě za přímými citacemi.